

A Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat elnökének 3/2019. (VII. 26.) MBFSZ utasítása a mélyfúrási magminta-gyűjtemény kezeléséről és nyilvántartásáról

A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet 10/B. § (5) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálatról szóló 161/2017. (VI. 28.) Korm. rendelet 8. § 6. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következő utasítást adom ki:

1. Az utasítás hatálya kiterjed a mélyfúrási magminta-gyűjteményben jelenleg elhelyezett, valamint a jövőben a bányafelügyelet részére felajánlott vagy kötelezően átadandó fúrómag- és egyéb kőzetminták elhelyezésére, tárolására, nyilvántartására, használatára és selejtezésére.
2. A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 25. §-ában, a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet 10/B., 33. §-ában és 35. § (6) bekezdésében, valamint az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény 26–31. §-aiban meghatározott rendelkezések figyelembevételével a mélyfúrási magminta-gyűjtemény kezelésének és nyilvántartásának a szabályait az 1. melléklet tartalmazza.
3. Az utasítás 1. mellékletét az érintettek közvetlenül kapják meg.
4. Hatályát veszti a mélyfúrási magminta gyűjtemény kezeléséről és nyilvántartásáról szóló 3/2012. (VI. 29.) MBFH utasítás.
5. Ez az utasítás a közzétételét követő napon lép hatályba.

Dr. Fancsik Tamás s. k.,
elnök

A mélyfúrési magminta gyűjtemény kezelésének és nyilvántartásának szabályai

1. Általános rész

A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény (a továbbiakban: Bt.), a Bt. végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.), valamint a Magyar Bányászati és Földtani Hivatalról szóló 161/2017. (VI. 28.) Korm. rendelet rendelkezései alapján a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat (a továbbiakban: MBFSZ) mélyfúrési magminta-gyűjteményt (a továbbiakban: magminta-gyűjtemény vagy gyűjtemény) működtet. A gyűjtemény Magyar Állami Földtani, Geofizikai és Bányászati Adattár (a továbbiakban: Adattár) részeként működik.

A magminta-gyűjtemény fenntartásának célja a Magyarország földtani megismerése és a bányászati célú kutatás során begyűjtött, valamint a jövőben begyűjtendő, fúrásokból és a felszínről származó kőzetanyag szakszerű tárolása, hosszú távú megőrzése és a szakemberek részére a hozzáférés biztosítása.

A magminta-gyűjtemény működtetését az Adattári Főosztály biztosítja és koordinálja, a Földtani Kutatási Főosztály szakmai közreműködésével.

2. Fogalommeghatározások

Az utasítás alkalmazásában:

1. *Magminta*: a magfúrások során szakaszosan vagy folytonosan vett, leggyakrabban 6,3–9,5 cm átmérőjű, hengeres kőzetanyag. *Felezett mag*: hosszában, magfelező géppel (körfűrész koronggal) elvágott magminta, amelynek két felét dokumentálási, archiválási, valamint mintavételi vizsgálati célokra különítik el.

2. *Fúrési dokuminta*: egyes magfúrások reprezentatív szakaszaiból a teljes magminta helyett eltett, az adott kőzetrétegtani egységre jellemző dokumentációs minta (magdarab, felezett mag stb.). A dokumentálás sűrűsége igazodhat a földtani leírásban meghatározott rétegtani egységekhez, rétegekhez, vagy lehet meghatározott mélységközönként — leggyakrabban méterenként — vett mintasorozat. A teljes szelvényű fúrások mintái (a *furadékminták*) is idetartoznak.

3. *Terepi minta*: a térképezési, illetve nyersanyagkutatási programok során begyűjtött, többnyire felszíni minták, de származhatnak egyéb forrásból (pl. bányavágatból) is. A *kézipéldányoknak* is nevezett terepi mintákat az azt begyűjtő geológus legtöbbször kalapáccsal nyeri, mérete — nevének megfelelően — általában tenyérnyi.

4. *Anyagvizsgálati minta*: egy adott vizsgálat céljára, mintázás keretében vett minta, amely természetes vagy mesterséges feltárából, vagy a fenti mintafajták bármelyikéből származhat. Speciális esetekben halmozállapota folyékony vagy légnemű is lehet. Megkülönböztetünk *vizsgálati mintát*, illetve *vizsgálati maradékot*. Előbbi a vizsgált anyagot reprezentálja, azzal azonos összetételű, eredeti megtartású anyag. A vizsgálati maradék általában porított, tört, iszapolt stb. anyag (preparátum), amelyen a vizsgálatot végezték. Ehhez kötődnek a vizsgálati eredmények adatai, amelyek a legtöbb esetben a maradék újraelemzésével reprodukálhatók.

5. *Megtekintés*: az 1., 2., 3., 4. pontokban definiált mintaanyagok egészének vagy egy részének szemrevételezése mintatörés, mintavételezés nélkül. Fotózás megengedett.

6. *Feldolgozás*: a teljes fúrési mintaanyagnak vagy egy szakaszának tudományos, szakértői leírása és kiértékelése, mintavételezés nélkül. A magminták törése (friss

töréscsípek előállítására) a feldolgozás céljára — szakmailag indokolt mértékben —, valamint roncsolásmentes helyszíni anyagvizsgálat és fotózás megengedett. (A roncsolásmentes anyagvizsgálat a mintaanyag mennyiségét nem csökkenti, annak eredeti közettani, ásványos és szöveti struktúráját nem változtatja meg, nem szennyezi, nem teszi ki vegyszer hatásának stb.)

7. *Mintavétel*: a mintaanyag egy részének kigyűjtése anyagvizsgálat (mérés, elemzés) céljára. Megkülönböztetünk helyszíni mintavételt és szaklaboratóriumi mintavételt, helyszíni anyagvizsgálatot és szaklaboratóriumi anyagvizsgálatot.

8. *Magszemle*: a mintaanyag megtekintésre, feldolgozásra, illetve mintavétel céljára történő kiadása a gyűjtemény telephelyén.

3. A mintaanyagok tárolása, kezelése és nyilvántartása

3.1. A mintaanyagok tárolása

A magminta-gyűjteménybe

- magminták,
- fúrásdokumentációk,
- terepi minták és
- anyagvizsgálati minták tartoznak.

A mintákat fedett helyen kell elhelyezni. A tárolás során olyan raktározási rendet kell alkalmazni, amely biztosítja a jó hozzáférhetőséget, keresetőséget és a hosszú távú állagmegővést.

A tárolás a magminták esetében ládákban, egyéb minták esetében mintazacskókban, mintaszékekben vagy fiókos szekrényekben, dobozokban történik. A magládák legtöbbször fából, ritkábban műanyagból, még ritkábban fémből készülnek, a leggyakoribb típusokban az egymás melletti sorokban 5×1 m magot lehet elhelyezni. A magládákat raklapon, 8-10-15 db-os egységekben kell tárolni attól függően, hogy milyen anyagú ládáról van szó. A zacskózott mintaanyag faládákban, vagy papír-, illetve műanyagzacskókban, polcokon kerül tárolásra.

3.2. A göngyölegek jelölése

A következő előírásokat az archív mintákra a lehetőségek figyelembevételével, az újonnan bevételezett mintákra kötelezően kell alkalmazni. Az újonnan bevételezett minták esetében, amennyiben az átadó földtani adatszolgáltató szervezet vagy bányavállalkozó hiányos vagy eltérő jelöléseket alkalmazott, az átvevőnek azokat — lehetőség szerint az átvételkor — kiegészítenie, egységesítenie kell (átvenni csak egyértelműen azonosítható mintákat lehet).

A magládákban tárolt kőzetmintaanyag jelölései:

- a láda oldalán festéssel a településnév, a fúrás jele és száma, a láda sorszáma,
- a ládában minden fúrás szakasz maganyagának behelyezése (kiépítés) után „tikettákkal” (papírcédulák, fatáblácskák vagy fémlapok) kell elhelyezni, amelyekre fel kell írni a fúrás azonosítóit (településnév, fúrásjel), a láda sorszámát, az adott fúrás szakasz tetejének és aljának mélységét, a kinyert mag hosszát (méterben) és a magkihozatalt (a kinyert mag hosszát az előrehaladás százalékában).

A ládákban, zsákokban, szekrényekben tárolt mintaanyag jelölései:

- a zsák, láda, szekrény azonosítója;
- fúrás minta esetén: településnév, a fúrás jele és száma, a minták mélységköze;
- terepi minta esetén: a feltárás megnevezése, a térképlap jele, gyűjtő neve, gyűjtés éve;

- anyagvizsgálati minta esetében a vizsgálat célja, lehetőség szerint a mintaértékelő szakértő neve, a gyűjtés és vizsgálat éve.

A jelöléseket rendszeresen (legalább 5 évente) felül kell vizsgálni, és szükség szerint — az eredeti fúrási műszaki napló (amennyiben rendelkezésre áll) és az elsődleges fúrási rétegsor felhasználásával — gondoskodni kell felújításukról.

3.3. Nyilvántartási adatbázis

A magminta-gyűjteményben tárolt mintákról számítógépes nyilvántartást kell vezetni. A nyilvántartási adatbázis tartalmazza a következő adatokat:

Fúrási minta esetében:

- a fúrás azonosítói: településnév, fúrás jele és száma
- a fúrás koordinátái (EOV-ben), vázlatos rétegsora
- a fúrás megrendelője és kivitelezője
- a fúrás létesítésének éve, talpmélysége, a fúrasmélyítés célja
- a fúrás típusa, a magminta típusa
- a fúrás azonosító kódja az MBFSZ fúrásnyilvántartási adatbázisában
- a fúrás azonosító kódja az adattári nyilvántartásban
- a fúrásból megőrzött minták mennyisége összesen: maghossz (méter), ládaszám, zsákszám
- a minta fúrási mélysége
- a minta csomagolása.
- a minta tárolásának pontos helye (mintaraktár, épület, sor, polc stb.)

Egyéb minta esetében:

- a minta azonosítói: jele/száma, településnév, feltárás neve, térképlap jele, EOV-vagy GPS-koordináták
- az azonos feltárásból vett minták mennyisége: mintaszám, ládaszám, zsákszám.
- a minta gyűjtésének éve és célja, a minta gyűjtője
- a minta csomagolása
- a göngyöleg azonosítója: láda, zsák, szekrény, fiók száma vagy jele
- a minta tárolásának pontos helye (mintaraktár, épület, sor, polc stb.)

A nyilvántartási adatokhoz teljes körű hozzáférést kell biztosítani digitális formában a magminta-gyűjtemény, illetve az Adattár felhasználói számára.

4. A mintaanyagok bevételezése és kiadása

4.1. A mintaanyagok bevételezése

A gyűjtemény gyarapodhat

- földtani kutatás során nyert mintaanyaggal a Vhr. 10/B. § (4) bekezdésében szabályozott módon,
- ajándékként vagy hagyatékként átadott anyagokkal,
- vásárlással, cserével stb.

A földtani kutatást végző szervezet vagy a bányavállalkozó által a Vhr. 10/B. § (4) bekezdésének megfelelően bejelentett selejtezési, illetve magminta-átadási kezdeményezések elbírálására, valamint a már a magminta-gyűjteményben őrzött minták selejtezésének (ld. 5. fejezet) felügyeletére az MBFSZ elnöke Magminta Bizottságot hoz létre.

A Magminta Bizottság tagjai:

Állandó tagok

- az MBFSZ elnöke vagy megbízottja,
- az Adattári Főosztály vezetője vagy megbízottja (a Bizottság vezetője),
- a Földtani Kutatási Főosztály vezetője vagy megbízottja,
- az MBFSZ Semsey Tanácsának képviselője.

Az MBFSZ elnökének felkérése alapján

- az MTA X. Földtudományi Osztály,
- a Magyarhoni Földtani Társulat,
- az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület

egy-egy tagot delegálhatnak a Magminta Bizottságba.

Mind az állandó, mind a delegált tagok megbízása 4 évig, illetve visszavonásig érvényes. A tagokat minden ülésre meg kell hívni. A döntéshozatalban minden bizottsági tag szavazati joggal vesz részt. A Magminta Bizottság akkor döntésképes, ha legalább három állandó tag jelen van az ülésen. A Bizottság szükség szerint, de legalább évente összeül. Az ülésekről jegyzőkönyvet kell készíteni, amelyet 2 napon belül meg kell küldeni az Adattári Főosztály vezetőjének. Selejtezési javaslat beérkezése esetén — a jelen utasításban rögzített selejtezési szempontok figyelembevételével, szükség esetén az érintett földtani képződményegyüttest jól ismerő szakemberek vagy testületek (pl. illetékes bányakapitányság, a Magyar Rétegtani Bizottság albizottságai) állásfoglalását előzetesen kikérve — egyszerű többségi szavazással dönt a javaslat elfogadásáról vagy elutasításáról (szavazategyenlőség esetén a Bizottság vezetőjének szavazata dönt), és felügyeli az elfogadott döntés végrehajtását.

A Vhr. 10/B. § (4) bekezdése értelmében a földtani kutatást végző szervezet és a bányavállalkozó — amennyiben a kutatási műszaki üzemi tervet jóváhagyó határozatában a bányafelügyelet azt előírta — „*a kutatás során nyert mintaanyagot a kutatás befejezéséig, vagy a kutatási tevékenység megszüntetéséig köteles megőrizni*”. A kutatás befejezését, vagy a kutatási tevékenység megszüntetését követően kezdeményezheti a tovább őrizni nem kívánt mintaanyag átadását az MBFSZ számára vagy saját telephelyén történő megsemmisítését. „*A minták selejtezéséhez (értsd: átadásához az MBFSZ számára) vagy megsemmisítéséhez a bányafelügyelet hozzájárulása szükséges. A tervezett selejtezést (értsd: átadást) vagy megsemmisítést legalább 60 nappal annak megkezdése előtt a bányafelügyelethez be kell jelenteni.*”

A földtani kutatást végző szervezet vagy a bányavállalkozó által bejelentett minta-átadási, illetve megsemmisítési javaslatról a Magminta Bizottság köteles 30 napon belül dönteni, és a döntésről értesíteni a bejelentőt. Az MBFSZ által igényelt mintaanyagot — a Vhr. rendelkezésének megfelelően — „*átadásra elő kell készíteni és a bányafelügyelet által kijelölt minta- vagy magraktárban a bányafelügyelet részére át kell adni*”. A mintaszállítás költségei a kutatást végző szervezetet vagy bányavállalkozót terhelik. Az MBFSZ által nem igényelt mintaanyag megsemmisítését a bejelentő szervezet, illetve bányavállalkozó saját hatáskörben hajtja végre.

Az igényelt mintaanyag átadását az Adattárral előzetesen egyeztetett időpontban és telephelyen, az MBFSZ munkatársának jelenlétében kell lebonyolítani. Az újonnan beérkező mintaanyagról átadás-átvételi jegyzőkönyvet kell készíteni (1. függelék), amely tartalmazza a nyilvántartási adatbázis mezőinek megfelelő adatokat. A jegyzőkönyvhöz mellékelni kell a fúrás műszaki naplóját vagy annak másolatát, valamint — ha készült — a vázlatos rétegsort, a maganyagról készült részletes leírás, fényképes dokumentáció, illetve a magszkennelési

dokumentáció (digitális formában) eredeti vagy másolati példányát, kivéve azokat az adatokat/dokumentumokat, amelyek már korábban átadásra kerültek az Adattár részére.

Az átvett mintaanyag adatait rögzíteni kell a magminta-gyűjtemény számítógépes nyilvántartásában, valamint frissíteni kell az érintett fűrési és a térképi adatbázisokat.

4.2. A mintaanyagok kiadása (magszemle)

4.2.1. Magszemle igénylése és engedélyezése

Magszemlére vonatkozó igényt az Adattárhoz kell benyújtani. Ez megvalósítható az internetről letölthető vagy az Adattárban megtalálható Magszemle igénylőlap (2. függelék) kitöltésével.

Az igénylőlapon fel kell tüntetni

- a magszemlét kérő (a továbbiakban: Kérelmező) nevét, munkahelyét, elérhetőségeit,
- a magszemlében részt vevő további személyek nevét, munkahelyét, elérhetőségeit,
- a célt, amely miatt a Kérelmező a magszemlét igényli (megtekintés, feldolgozás és/vagy mintavétel),
- a megtekinteni, feldolgozni kívánt fűrás(ok) jelét és számát, illetve a kért fűrásszakasz(ok) mélységközét; terepi és egyéb minták esetén a minták azonosítóit,
- a maganyagból történő mintavételezéshez a fűrás azonosítóin kívül a megmintázandó magszakaszt (egyéb mintaanyagból történő mintavételezéshez a minta azonosítóit), illetve a mintavételezés célját és tervezett darabszámát, az anyagvizsgálat típusát és a vizsgálathoz szükséges anyag mennyiségét,
- a magszemle javasolt időpontját és a munka tervezett hosszát (munkaidő-szükségletét munkaórában, illetve munkanapban).

Mintavétel és anyagvizsgálat esetén az anyagvizsgálat eredményét tartalmazó jelentés, dokumentum egy példányát az Adattár rendelkezésére kell bocsájtani, ahol az átadott dokumentumot az Adattár működési rendjére, az adatvédelemre és a szerzői jogokra vonatkozó szabályok betartásával kell kezelni. Amennyiben a magszemle eredménye bármilyen publikáció (jelentés, cikk, szakdolgozat, doktori disszertáció, film, előadás stb.) tárgyát képezi, abban a következő hivatkozást kell elhelyezni: „Készült a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat magminta-gyűjteményének felhasználásával”, az elkészült publikáció nyelvén.

A Magszemle igénylőlapon a Kérelmezőnek nyilatkoznia kell arról, hogy megismerte, tudomásul veszi és a magszemle során betartja a magminta-gyűjtemény működési rendjét, továbbá vállalja, hogy

- minta vételezése esetén az anyagvizsgálat eredményét tartalmazó jelentés, dokumentum egy példányát átadja az Adattárnak;
- a magszemle eredményét felhasználó publikáció készítése esetén betartja a hivatkozási kötelezettséget.

Az Adattár munkatársa az igénylés beérkezését követően szakértői állásfoglalást kér a Földtani Kutatási Főosztály vezetőjétől, ami alapján az Adattári Főosztály vezetője dönt a kért betekintés, feldolgozás, mintavételezés engedélyezéséről. A magszemlére vonatkozó kérelmet el kell utasítani akkor, ha a Kérelmező nem fogadja el (nem írja alá) a Magszemle igénylőlapon található fenti nyilatkozatokat. A *mintavételezésre* vonatkozó kérelmet ezen kívül abban az esetben is el kell utasítani, ha a mintaanyag állapota, mennyisége, illetve egyedi tudományos értéke azt nem teszi lehetővé.

A fűrési maganyagok megtekintésére március 1. és november 31. közötti időszakban van lehetőség. Ettől eltérni az MBFSZ elnökének külön engedélyével lehet. A pozitívan elbírált

kérelem esetén a mag szemlére a maganyag kirakodására vonatkozó árajánlat elfogadása után, az Adattár munkatársai által ütemezetten, a kirakodáshoz szükséges idő figyelembevételével meghatározott és a Kérelmezővel előzetesen egyeztetett időpontban van lehetőség. Az időpont meghatározásánál figyelembe kell venni a Kérelmező erre vonatkozó javaslatát.

A döntésről a Kérelmezőt írásban kell tájékoztatni. Az engedély egyszeri alkalomra vonatkozik, ami — a munka volumenétől függően — lehet egy- vagy többnapos.

4.2.2. Megtekintés, feldolgozás a mintaraktárban

A Kérelmező (és munkatársai) csak az írásban engedélyezett tevékenységet (megtekintés, feldolgozás, illetve mintavétel) végezheti(k) a mintaanyagon. Az Adattár képviselőjének, vagy a Földtani Kutatási Főosztály vezetője által megbízott személynek folyamatosan jelen kell lennie a mag szemle során.

A minták időjárástól védett helyen, a minták állapotát nem veszélyeztető módon és időtartamra kirakott állapotban tarthatók a mintavételezés folytatása, illetve a vizsgálati maradék mintaanyag visszarakása céljából. A mintavételezés folytatása céljából ez az állapot azonban legfeljebb 1 hónapig tartható fenn. Ennek lejártával új igénylést kell beadni, ennek hiányában a mintaanyag visszaraktározásra kerül.

Az Adattár a mag szemle engedélyezése esetén elektronikus formában biztosítja a kért fúrás vázlatos rétegsorát, illetve nyilatkozik annak hiányáról.

4.2.3. Mintavétel

A kikért kőzetanyagból — amennyiben erre a Kérelmező írásbeli engedélyt kapott — minta vehető. A mintavételezés előtt és után a kőzetanyagról fényképet kell készíteni, hogy a minta helye pontosan meghatározható maradjon. A minta helyére előregyártott, a helyszínen alkoholos filctollal kitöltött Mintakártyát (3. függelék) kell rögzíteni, amelyen meg kell jelölni az igénylés iktatási számát, a fúrás azonosítóit, a minta helyét (láda száma és mélység vagy mélységköz), a mintavétel célját (az alkalmazandó anyagvizsgálatok típusa, helye), a mintavevő és a tervezett szakértő és/vagy intézmény nevét, a mintavétel dátumát. A Mintakártyát elmozdulásmentesen (szöggel vagy ragasztóval) kell rögzíteni.

Mintát venni csak olyan mag szakaszból szabad, ahol a mintavételezés az eredeti kőzettani és egyéb jellegeket nem teszi felismerhetetlenné, azaz a mag szakasz értelmezését nem lehetetleníti el. Ezért mintázásra a mag tengelyével párhuzamosan (hosszában) felezett mag legfeljebb egyik felét szabad felhasználni, a másik magfél érintetlenül megőrzendő. Amennyiben a mag nem felezett, de a kőzetanyag állapota a vágást lehetővé teszi, és rendelkezésre áll magfelező (vágógép), a megmintázni tervezett mag szakaszt meg kell felezni. A magfelező kezelését csak az MBFSZ erre engedéllyel rendelkező alkalmazottja végezheti. Ha a kőzetanyag állapota nem teszi lehetővé a vágást, vagy nem áll rendelkezésre vágógép, a mintát nagy gondossággal, kézi, illetve kalapáccsal történő felezés után, a mintasorozat folytonosságának megőrzése mellett kell kivenni, az egyik magfél anyagából (a másik magfél teljes anyagának megőrzése mellett).

A mintavételezés szabályainak betartását az MBFSZ jelenlévő szakembere felügyeli. Amennyiben a (roncsolásos) mintavétel veszélyeztetné egy mag szakasz jellegeinek későbbi felismerhetőségét, az MBFSZ munkatársa a helyszínen — az érvényes mintavételi engedély ellenére — az adott szakaszra vonatkozóan megtilthatja a mintázást.

A mintaanyag gondatlan kezelése (a mag minták sorrendjének, irányának összekeverése), a jelölések megrongálása vagy a mintavétel felelőtlen, az igényeket meghaladó roncsolással (töréssel) történt végzése a további mintaanyag-kiadás felfüggesztését és kártérítés megfizetését vonhatja maga után.

Amennyiben a mintázáshoz a tényleges anyagvizsgálati igényt meghaladó méretű minta kerül kivételre, és a laboratóriumi vizsgálat során roncsolásmentes mintamaradék keletkezik (pl. csiszolatra kivett magdarab vágás utáni maradéka), úgy azt minden esetben vissza kell helyezni a magládába, dokuládába, zsákba stb. A visszahelyezést az Adattár végzi el. A porított, szitált, dúsított stb. vizsgálati maradékot az Adattárnak fel kell ajánlani, sorsáról az Adattár és a Földtani Kutatási Főosztály illetékes munkatársa dönt, és annak eredményét a Magszemle igénylőlapra rávezeti.

4.2.4. Kölcsönzés

Kivételes esetekben, speciális szaklaboratóriumi mintavétel és/vagy vizsgálatok elvégzése céljából, az MBFSZ elnökének engedélyével lehetőség van a magminták kölcsönzésére. A minta kölcsönzési ideje legfeljebb 1 hónap. A szállításért, a kölcsönzött mintaanyag gondos kezeléséért, a mintavételre vonatkozó — jelen utasításban lefektetett — szabályok betartásáért, valamint (a kivett mintától eltekintve) eredeti állapotban való visszaadásáért a Kérelmező a felelős. Az ellenőrizhetőség biztosítására a kiadás előtt a magmintaraktárban, a Kérelmező jelenlétében a kölcsönzésre kért teljes kőzetanyagról digitális fényképsorozatot kell készíteni. A visszaadaskor az Adattár és a Földtani Kutatási Főosztály képviselője — ugyancsak a magmintaraktárban, a Kérelmező jelenlétében — közösen ellenőrzi a kölcsönzött mintaanyag állapotát. A visszaadott anyagról is fényképsorozatot kell készíteni. A fényképeket a nyilvántartási adatbázisban kell tárolni.

4.3. A magszemle térítési díja

A magminták megtekintésével, feldolgozásával, mintázásával kapcsolatos térítési díjat a hatályos adattári díjszabás szerint kell megtéríteni.

Az MBFSZ dolgozóinak az állami feladatok ellátásához kapcsolódó magszemléért nem kell díjat fizetni. Nem üzleti célú magszemle esetében — pl. egyetemi szakdolgozók, doktoranduszok számára — az MBFSZ elnöke méltányosságból engedélyezhet díjkedvezményt vagy díjmentességet.

5. A mintaanyagok selejtezése

A magminta-gyűjteményben őrzött kőzetanyag felbecsülhetetlen tudományos és gazdasági értéket képvisel, mivel a minták mindegyike egyedi. Megőrzésük és vizsgálatuk szolgáltatása gazdaságosabb, mint újraelőállításuk. Nemzetgazdasági jelentőségük az ország földtani erőforrásainak hasznosításához kapcsolódó, jelenlegi és jövőbeni projektek kivitelezésében (pl. nyersanyag-kutatás és bányászat, megújuló energiaforrások, földtani szerkezetek és felszín alatti vizek hasznosítása) meghatározó. Ezért a mintaanyag megóvása és kezelése az állam földtani feladatait ellátó szerv hosszú távú feladata, selejtezésre indokolt esetben kerülhet sor. A gyűjtemény egyedi információkat hordozó, korban, területi elterjedésben egyedi vagy ritka mintaanyagát selejtezni tilos.

5.1. Selejtezés kezdeményezése

A gyűjtemény részét képező kőzetminták selejtezését az MBFSZ elnöke és elnökhelyettese, az Adattári Főosztály vezetője, a Földtani Kutatási Főosztály vezetője, valamint a Magminta Bizottság vezetője és tagja kezdeményezheti.

5.2. Selejtezési szempontok

A mintaanyag nem selejtezhető, ha olyan földtani alapinformációt tartalmaz, ami pótolhatatlan vagy igen nagy költséggel pótolható. Ebben az esetben a mintaanyagot meg kell őrizni. Ilyen minták különösen — de nem kizárólag — a földtani alapfúrások, szerkezetkutató fúrások, fontosabb térképező fúrások, alapszelvények, megszünt felszíni és felszín alatti feltárások terepi anyagai.

Selejtezhető a mintaanyag, ha az alábbi kritériumok valamelyike fennáll:

- a) A mintaanyag származási helye nem azonosítható, azaz pl. egy fúrás azonosító, koordinátája, a lemélyítés helye nem nyomozható ki, és arra következtetni még a rétegsorból sem lehet.
- b) A mintaanyag mélységi helyzete egy fúráson belül kis pontossággal sem határozható meg. Például, ha a minta nem folytonos, a tikették megsemmisültek vagy teljesen olvashatatlanok, a magátmérőből, az adott fúrás rétegsorából sem lehet a minta rétegsorban és mélységben elfoglalt helyzetére következtetni.
- c) A mintaanyag rekonstruálhatatlanul összekeveredett. Ez akkor áll fenn, ha a minták csomagolása megsérült vagy megsemmisült, a minták elmozdultak, összekeveredtek, akár több magládán keresztül is, és nem rakhatók össze törési felületeik mentén sem.
- d) A mintaanyag állapota olyan mértékben leromlott, hogy a minták már nem reprezentatívak.

A következő esetekben is indokolt lehet a mintaanyag selejtezése:

- e) Amennyiben egy-egy kutatási területről sok, hasonló rétegsort képviselő mintaanyag került beszállításra a kutatás idején, akkor egyes fúrások maganyagából történhet selejtezés. Ez gondos mérlegelést kíván a Magminta Bizottság részéről, amely feltételezi a teljes tárolt anyag áttekintését, ismeretét.
- f) Ha egy adott pont közelében újabb, teljesebb, pontosabb adatokat szolgáltató fúrás mélyült, akkor a régebbi anyaga selejtezésre javasolható.
- g) Ha egy adott fúrás aránytalanul kis mélységű a megismerendő rétegsor vastagságához képest, és hasonló rétegsort képviselő mintaanyag rendelkezésre áll, akkor a fúrás anyaga selejtezésre javasolható.

5.3. A selejtezési jogosultságok

A jelen utasítás 5.2. a, b, c, d pontjaiban megfogalmazott feltételek megvalósulása esetén a selejtezésről a Földtani Kutatási Főosztály saját hatáskörben dönthet. A selejtezett mintaanyag fotódokumentációját a Magminta Bizottság következő ülésén bemutatja.

A jelen utasítás 5.2. e, f, g pontjaiban megfogalmazott feltételek megvalósulása esetén a minták selejtezéséről a Magminta Bizottság dönt.

5.4. A selejtezés végrehajtása

A magminta-gyűjteményben őrzött mintákra vonatkozó selejtezési javaslat elfogadása esetén a mintaanyag selejtezésének szándékát meg kell hirdetni az MBFSZ honlapján keresztül, hogy a selejtezendő mintaanyagot — vagy annak egy részét — esetlegesen igénylő szakmai vagy oktatási szervezet azt saját költségén átvehesse és elszállíthassa. Ennek engedélyezéséről az Adattári Főosztály vezetője dönt.

A selejtezendő anyagokról minden esetben fényképdokumentációt kell készíteni a selejtezés és megsemmisítés előtt. Ezt csatolni kell a selejtezésről készített jegyzőkönyvhöz, amelyet az Adattárban kell elhelyezni.

A selejtezett anyagok megsemmisítését az MBFSZ Gazdálkodási és Üzemeltetési Osztály végzeteti, a környezetvédelmi, hulladékkezelési és egyéb vonatkozó jogszabályok betartásával.

Átadás-átvételi jegyzőkönyv

A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet 10/B. § (4) bekezdése alapján a mai napon a(z)
..... (cég, bányavállalkozó neve, címe),
továbbiakban Átadó átadja a mellékletben felsorolt fúrési magmintákat, illetve egyéb
mintaanyagokat a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat (1145 Budapest, Columbus utca
17-23.), továbbiakban Átvevő részére további tárolásra, kezelésre és felhasználásra.

Jelen vannak: az Átadó részéről: (név, beosztás)
..... (név, beosztás)
az Átvevő részéről: (név, beosztás)
..... (név, beosztás)

Átadásra kerülnek:

Fúrési minta esetén: db fúrás magmintája,
összesen fm mennyiségben,
..... db magládában.
Egyéb minta esetén: db minta,
..... db feltárásból,
összesen db zsákban / ládában / zacskóban.

Az átadásra kerülő mintaanyag pontos, a nyilvántartási adatbázis mezőinek megfelelő adatait a jegyzőkönyv melléklete tartalmazza. Feldolgozott fúrás esetén a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat elnökének/2017. (.....) MBFSZ számú utasítása 4.1. fejezetében meghatározott mellékletek is átadásra kerülnek.

Kelt:,

.....
Átadó képviselője

.....
Átvevő képviselője

Átadás-átvételi jegyzőkönyv melléklete
fúrás minta esetén
(fúrásonként kell kitölteni)

A fúrás azonosítói:

- településnév:
- fúrás jele, száma:
- koordinátái (EOV):
- megrendelő:
- kivitelező:
- befejezés éve:
- talpmélység:
- a fúrasmélyítés célja:
- a fúrás típusa:

Az átadott fúrás magminta adatai:

- a magminta típusa (*a megfelelő aláhúzendó*): teljes magminta, felezett magminta, fúrás dokumenta, furadékminta, anyagvizsgálati minta
- a minta fúrás mélysége: m-től m-ig
- a minták mennyisége:
 - maghossz összesen: fm
 - ládák száma: db
 - zsákok száma: db

Feldolgozott fúrás esetén mellékelve (*a megfelelő aláhúzendó*):

- vázlatos rétegsor: *igen / nem*
- fúrás műszaki napló: *igen / nem*
- részletes leírás: *igen / nem*
- fényképes dokumentáció: *igen / nem*
- magszkennelési dokumentáció (digitális formában) : *igen / nem*

Átadás-átvételi jegyzőkönyv melléklete
egyéb minta esetén
(*mintánként vagy feltárásonként kell kitölteni*)

A minta azonosítói:

- jele, száma:
- település neve:
- feltárás neve:
- térképlap jele:
- EOVS vagy GPS koordináták:
- gyűjtés éve:
- a mintagyűjtés célja:
- a minták mennyisége:
 - minták száma: db
 - ládák száma: db
 - zsákok száma: db

Magszemle igénylőlap

A Kérelmező:

Neve:	
Munkahelye:	
Címe:	
Telefonszáma:	
E-mail címe:	
Résztevő személyek neve és munkahelye:	

A kért mintaanyag azonosítói:

A magminta-gyűjtemény nyilvántartási adatbázisából kiválasztva:		igen ☐	nem ☐
Mintaraktár:	Szépvízér ☐	Szolnok ☐	Rákóczi ☐ Pécs-Somogy ☐

Fúrás magminta és dokuminta ☐				Terepi és egyéb minta ☐	
Sorsz.	Településnév	Jel-szám	Mélységköz	Sorsz.	Azonosító

A keresést segítő egyéb információ:

A kért magszemle célja:	megtekintés ¹ ☐	feldolgozás ² ☐	mintavétel ³ ☐
-------------------------	---	---	--

1 *Megtekintés:* a mintaanyag szemrevételezése mintatörés, mintavétel nélkül. Fotózás megengedett.

2 *Feldolgozás:* a mintaanyag tudományos, szakértői átnézése, leírása, mintavételezés nélkül. A magminták törése a feldolgozás céljára, valamint roncsolásmentes helyszíni anyagvizsgálat és fotózás megengedett.

3 *Mintavétel:* a mintaanyag egy részének kigyűjtése laboratóriumi vagy egyéb anyagvizsgálat (mérés, elemzés) céljára.

Az igényelt mintavétel:

Sorszám az előző táblázatban*	A mintavétel célja	Megmintázandó magszakasz	Tervezett darabszám	Anyagvizsgálat típusa	Szükséges anyagmennyiség

* A kért mintaanyag sorszáma az előző táblázatban

A magszemle tervezett ideje:

	Egynapos magszemle esetén	Többnapos magszemle esetén
A munka tervezett időtartama:	munkaórák száma:	munkanapok száma:
A magszemle kért dátuma:-tól-ig

Nyilatkozatok

- Ismerem, tudomásul veszem és betartom a magminta-gyűjtemény működési rendjét.
- Elfogadom, hogy mintavétel és anyagvizsgálat, rétegsor ártértékelés esetén az Adattár igényt tart az anyagvizsgálat eredményét tartalmazó jelentés, dokumentum, publikáció egy példányára. Az átadott dokumentumot az Adattár az adatvédelmi és a szerzői jogokra vonatkozó szabályok betartásával kezeli.
- Elfogadom, hogy amennyiben a magszemle eredménye bármilyen publikáció (jelentés, cikk, szakdolgozat, doktori disszertáció, film, előadás stb.) tárgyát képezi, abban a következő hivatkozást helyezem el: „Készült a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat magminta-gyűjteményében tárolt minták felhasználásával”, az elkészült publikáció nyelvén.

Kelt:, 20.....

.....
Kérelmező aláírása

Mintakártya

MBFSZ-engedély száma:		
Fúrás azonosítói:	település:	jel-szám:
mélység(köz):	ládaszám:	
Terepi minta azonosítói*:		
Mintavétel célja:		
Mintavevő neve:		
Szakértő vagy intézmény neve:		
Mintavétel dátuma:		

* *Felszíni vagy egyéb nem fúrásai minta esetén*